

Nevarni ponarejeni izdelki

Trgovina s ponarejenimi izdelki, ki ogrožajo zdravje, varnost in okolje

POVZETEK

Marec 2022

V študiji so količinsko ugotavljali obseg in razširjenost trgovine s ponarejenimi izdelki, ki ogrožajo zdravje, varnost in okolje. Kot izhodišče je bila opravljena analiza edinstvenega mednarodnega sklopa podatkov o carinskih zasegih in drugih podatkov o pregonu, skupaj s strukturiranimi razgovori s strokovnjaki s področja kazenskega pregona.

Načeloma je vse ponarejeno blago nevarno in lahko pomeni določeno tveganje za uporabnike. Da bi se upoštevale različne stopnje tveganja, sta bila v študiji uporabljena dva posebna pristopa za določitev obsega nevarnih ponarejenih izdelkov.

Pri splošnem pristopu je bilo upoštevano blago, ki mora izpolnjevati posebne varnostne standarde za izdelke in/ali spada na področje pristojnosti ameriškega urada za hrano in zdravila in/ali je predmet osnutka ameriškega zakona „SHOP SAFE ACT“. Na podlagi tega pristopa je bilo ugotovljeno, da so tekstilni izdelki, avtomobilski rezervni deli, optični in medicinski aparati ter farmacevtski izdelki najpogostejši nevarni ponaredki.

Kitajska in Hongkong (Kitajska) sta največja znana izvoznika nevarnih ponarejenih izdelkov, saj ti predstavljajo več kot tri četrtine zasegov. Poštne pošiljke, katerih število je zaradi vedno večje priljubljenosti elektronskega trgovanja zelo naraslo, so najpogostejši način pošiljanja nevarnih ponarejenih izdelkov, kar znatno otežuje postopke pregledovanja in odkrivanja ponaredkov ter zmanjšuje tveganje, da bi bili ponarejevalci odkriti in kaznovani. Evropska unija in Združene države Amerike so glavna namembna tržišča manjših paketov, ki vsebujejo nevarno blago. Kljub temu pa v smislu vrednosti zasegov prevladujejo pošiljke, odposlane s pomorskim tovorom. Namembni kraji nevarnih ponarejenih izdelkov, odpremljenih po morju, so sicer zelo različni, na vrhu seznama pa so arabske zalivske države.

Pri ožjem, bolj usmerjenem pristopu študije so bila zajeta samo živila, zdravila, kozmetika in tiste kategorije blaga, za katere so bila najpogosteje izdana varnostna opozorila in odpoklici. Ta pristop kaže, da so bile kategorije nevarnih ponarejenih izdelkov, s katerimi se najpogosteje trguje, parfumerijski izdelki in kozmetika, oblačila, igrače, avtomobilski rezervni deli in farmacevtski izdelki. Večina tega blaga izvira iz Kitajske (55 % svetovnih carinskih zasegov) in Hongkonga (Kitajska) (19 %). 60 % zaseženega nevarnega blaga je bilo odpremljenega po pošti, pomorski prevoz pa je bil prevladujoči način v smislu zasežene vrednosti.

Spletna prodaja je predstavljala 60 % svetovnih zasegov nevarnih izdelkov, namenjenih v EU, z vidika zasežene vrednosti pa je predstavljala le manjši delež. Med najpogostejšimi nevarnimi ponarejenimi izdelki, naročenimi na spletu, so bili kozmetični izdelki, sledili pa so jim oblačila, igrače in avtomobilski rezervni deli. Večina tega blaga (75 %) je bila odpremljena s Kitajske.

Pandemija COVID-19 je močno vplivala na trgovino z nevarnim ponarejenim blagom, večinoma pa je obstoječe trende celo še poslabšala. To velja zlasti za ponarejena zdravila in druga nevarna področja, kot je alkohol, kjer so prekinjene dobavne verige in preusmerjanje povpraševanja ustvarile nove možnosti za pojav kriminalnih dejavnosti. Kljub temu se to splošno močno povečanje števila ponarejenih izdelkov ni nanašalo samo na zdravila in osebno varovalno opremo, ampak tudi na številno drugo blago, ki lahko prav tako pomeni tveganje za varnost in zdravje, npr. potrošniško blago in rezervne dele.

Da bi vlade razumele tveganja, ki jih predstavlja trgovina s ponarejenim in piratskim blagom, ter da bi se lahko borile proti njemu, potrebujejo najnovejše informacije o razširjenosti, obsegu in trendih te trgovine. Ta študija je del stalnih prizadevanj za spremljanja stanja v podporo rešitvam na področju oblikovanja politike in kazenskega pregona.